

Brexit or not

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

[Δημοψήφισμα] Πολλαπλές οι προκλήσεις για την επόμενη μέρα από το όποιο αποτέλεσμα της 23ης Ιουνίου

Η βρετανική κάλπη δοκιμάζει και

Δύο χρόνια μετά την τελευταία διεύρυνσή της, τον Μάιο του 2014, με την εισδοχή δέκα ακόμη κρατών και δεκατέσσερα χρόνια μετά την καθιέρωση του ευρώ, εγχείρημα που προοριζόταν μετά τη νομισματική ένωση να φέρει και την πολιτική, η Ε.Ε. βρίσκεται μπροστά στο ενδεχόμενο αποχώρησης ενός κράτους μέλους. Και μάλιστα ενός κράτους, της Βρετανίας, που παρά την αμφίσημη σχέση του με την Ευρώπη, είναι μία από τις επτά ισχυρότερες οικονομίες του κόσμου και στρατιωτική υπερδύναμη.

Του Μωυσή Λίτση
mlitsis@naftemporiki.gr

Με το δημοψήφισμα της 23ης Ιουνίου, υπέρ της παραμονής ή αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε., το ευρωπαϊκό εγχείρημα βρίσκεται αντιμέτωπο με μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην ιστορία του. Για πρώτη φορά τίθεται στη λαϊκή ετυμηγορία όχι η ένταξη ή μη μιας χώρας στην Ε.Ε., ούτε η απόρριψη ή έγκριση κάποιας συνθήκης, όπως συνέβη με τα εξίσου σημαντικά δημοψηφίσματα για τη Συνθήκη του Μάαστριχτ στις αρχές της δεκαετίας του '90 σε Γαλλία και Δανία ή του λεγόμενου ευρωσυντάγματος το 2005 σε Γαλλία και Ιρλανδία, αλλά η ίδια η παραμονή μιας χώρας σε αυτήν και μάλιστα μιας χώρας με σημαίνουσα πολιτική και οικονομική βαρύτητα.

Το παράδοξο στη βρετανική περίπτωση είναι ότι η πρόκληση δημοψηφίσματος για την Ε.Ε. προήλθε κυρίως από το Συντηρητικό Κόμμα, το οποίο εδώ και καιρό εμφανιζόταν διχασμένο όσον αφορά την ευρωπαϊκή πολιτική, δεχόμενο πιέσεις από την άνοδο του ακροδεξιού ευρωσκεπτικιστικού Κόμματος της Ανεξαρτησίας (UKIP). Αντιθέτως, οι Εργατικοί εμφανίζονται αναφανδόν υπέρ της παραμονής, με τον θεωρούμενο υπερπολιτισμένο ηγέτη του κόμματος Τζέρεμι Κόρμπιν να υποστηρίζει, με προοπτική μιας διαφορετικής περισσότερο φιλοκοινωνικής Ε.Ε., τη στήριξη στην καμπάνια του «ναι». Πίσω από την επιδίωξη της Βρετανίας, να μείνει έξω από τις διαδικασίες περαιτέρω ενοποίησης, κρύβεται η ανησυχία για την απώλεια της πρωτοκαθεδρίας του λονδρέζικου Σίτι ως ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό κέντρο. Η αντίθεση στα προνόμια που απολαμβάνουν και δικαίως στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κεκτημένου οι μετανάστες που προέρχονται από κράτη μέλη της Ε.Ε. που ανήκουν στο πρώην ανατολικό μπλοκ (Πολωνία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Τσεχία κ.λπ.) είναι περισσότερο δικαιολογία για τον

επαναπατρισμό των ψηφοφόρων του UKIP στο Συντηρητικό Κόμμα, παρά η θεμελιώδης αιτία για τον τρέχοντα βρετανικό ευρωσκεπτικισμό. Η σχέση του Λονδίνου με την Ε.Ε. μπορεί να ήταν πάντοτε αμφίσημη, η αυξανόμενη γερμανική επιρροή και η υποχώρηση του λεγόμενου γαλλογερμανικού άξονα τα τελευταία χρόνια ενίσχυσε ωστόσο την αίσθηση περιθωριοποίησης και συνέτεινε στη διάθεση «ανεξαρτησιοποίησης» από τη μέγερνη Βρυξελλών-Βερολίνου. Η πρώην πρωθυπουργός των Συντηρητικών «σιδηρά κυρία» Μάργκαρετ Θάτσερ είχε αντιταχθεί το 1990 αρχικά στη γερμανική ενοποίηση, φοβούμενη προφανώς την ισχυροποίηση της Γερμανίας, σε αντίθεση, για παράδειγμα, με τον Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Μιτεράν, που είχε δει στη νομισματική ενοποίηση μέσο χειραγώγη-

” Το ερώτημα στο οποίο θα κληθούν οι ψηφοφόροι να απαντήσουν είναι: «Θέλετε το Ηνωμένο Βασίλειο να παραμείνει μέλος της Ε.Ε. ή θέλετε να εγκαταλείψει την Ε.Ε.»».

σης πιθανής αναβίωσης του γερμανικού σωβινισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι στην προεκλογική αντιπαράθεση επιστρατεύονται «μπρουτάλ» επιχειρήματα, περί «σχεδίου Χίτλερ» από τον υποστηρικτή του «όχι» πρώην δήμαρχο του Λονδίνου Μπορίς Τζόνσον ή αναβίωσης των εθνικισμών και πιθανού τρίτου παγκοσμίου πολέμου (...) από τον υποστηρικτή του «μένουμε Ε.Ε.» Βρετανό πρωθυπουργό Ντέιβιντ Κάμερον. Επιχειρήματα που παραπέμπουν στη σκοτεινή περίοδο του Β' Παγκο-

σμίου Πολέμου και τους ευρωπαϊκούς ανταγωνισμούς που προηγήθηκαν. Οι ίδιες οι σχέσεις Κάμερον-Μέρκελ δεν ήταν οι καλύτερες, παρά τα κατά καιρούς φωτογραφικά ενσταντανέ «οικονομικής ευτυχίας». Ο Κάμερον αρνούνταν μέχρι την τελευταία στιγμή να στηρίξει το 2014 την υποστηριζόμενη από το Βερολίνο υποψηφιότητα Γιούνκερ για τη θέση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με μόνο σύμμαχο τον αμφιλεγόμενο ηγέτη της Ουγγαρίας Βίκτορ Ορμπαν. Η επιφυ-

λακτικότητα απέναντι σε μία ισχυροποιημένη οικονομικά και κυρίως πολιτικά Γερμανία, η οποία δίνει τον τόνο των ευρωπαϊκών εξελίξεων τα τελευταία χρόνια, είναι αυτή που έχει στρέψει ένα μεγάλο τμήμα της επιχειρηματικής ελίτ να αναζητήσει άλλους δρόμους, προσβλέποντας σε μία πιθανή δημιουργία αγγλόφωνης ζώνης επιρροής με επίκεντρο τις χώρες της βρετανικής κοινοπολιτείας. Επί Κάμερον οι σχέσεις Ηνωμένου Βασιλείου και Κίνας έγιναν ακόμη πιο στενές -οι δύο χώρες

υπέγραψαν πέρυσι οικονομικές συμφωνίες ύψους 40 δισ. λιρών-εξέλιξη ενδεικτική του αυξανόμενου βρετανικού ενδιαφέροντος προς ανατολάς... Άλλωστε δικασμένη δεν εμφανίζεται ως προς το ενδεχόμενο Brexit μόνο η βρετανική κοινή γνώμη, με τις δημοσκοπήσεις να ευνοούν οριακά, τότε το ένα και τότε το άλλο στρατόπεδο, αλλά και η επιχειρηματική ελίτ της χώρας.

Οι επιπτώσεις

Η πιθανότητα ενός Brexit θα εκληφθεί ως ένδειξη αποσύνθεσης της Ε.Ε. και της προβληματικής της ούτως ή άλλως συνοχής. Η πρώτη σε πολιτικό επίπεδο επίπτωση θα είναι η «παράλυση», καθώς η Ε.Ε. θα πρέπει να εμπλακεί σε μία μακρά διαδικασία «βελούδινου διαζυγίου» με το Λονδίνο, η οποία εκτιμάται ότι θα κρατήσει τουλάχιστον δύο χρόνια. Αλλά και στην περίπτωση επικράτησης του «ναι», θα ενισχυθεί η αίσθηση ότι με την απειλή εξόδου μπορεί να κερδίσεις παραχωρήσεις, ανοίγοντας την όρεξη και σε άλλους «δυστροπούς» της Ε.Ε. να δοκιμάσουν το χαρτί του δημοψηφίσματος, μπροστά μάλιστα στην πίεση της αυξανόμενης επιρροής των ευρωσκεπτικιστών σε πολλές χώρες.

Αν είναι δε οριακή η πλειοψηφία των υποστηρικτών της παραμονής στην Ε.Ε., οι πιέσεις των

” Ο πρωθυπουργός Ντέιβιντ Κάμερον ανακοίνωσε τον Ιανουάριο του 2013 την πρόθεσή του να κάνει δημοψήφισμα για την Ε.Ε. το 2016.

Η διαδρομή έως τις 23 Ιουνίου και τα στρατόπεδα

▼ Το μακρύ ταξίδι του Κάμερον προς το δημοψήφισμα ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2007, όταν ως αρχηγός της αντιπολίτευσης των Συντηρητικών υποσχόταν ότι όταν γίνει πρωθυπουργός θα θέσει σε δημοψήφισμα τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1η Δεκεμβρίου του 2009. Τη συνθήκη της Λισαβόνας επικύρωσε ο Βρετανός πρωθυπουργός των Εργατικών Γκόρντον Μπράουν το 2008, δύο χρόνια πριν περάσει το κατώφλι της Ντάουνινγκ Στρίτ ο Ντέιβιντ Κάμερον και το σχέδιο για δημοψήφισμα αποσύρθηκε. Από τον Μάιο του 2010 και τη δημιουργία κυβερνήσεως συνασπισμού με τους Φιλελεύθερους, ο Κάμερον αντιμετώπιζε συχνά την «ανταρσία» βου-

λευτών του κόμματός του που ήθελαν να γίνει ψηφοφορία για την Ευρώπη στην επόμενη Βουλή. Οι σύμμαχοι του Κάμερον επισημαίνουν ότι στα τέλη του 2011 ο Ντέιβιντ Κάμερον ως πρωθυπουργός δεν είχε άλλη επιλογή παρά να προχωρήσει σε δημοψήφισμα στις επόμενες εκλογές του 2015, με τους ευρωσκεπτικιστές του Κόμματος της Ανεξαρτησίας να ισχυροποιούνται και να απειλούν την πιθανότητα να κερδίσει τις εκλογές με άνετη πλειοψηφία το Συντηρητικό Κόμμα. Όπως το έθεσε στέλεχος των Τόρνδων μιλώντας στους FT, «υπήρχε μόνο ένα πράγμα στο οποίο το κόμμα θα συμφωνούσε όσον αφορά το ζήτημα της Ευρώπης και αυτό ήταν το δημοψήφισμα». Τελικά

ο Κάμερον ανακοίνωσε τον Ιανουάριο του 2013 την πρόθεσή του να κάνει δημοψήφισμα για την Ε.Ε. το 2016, αφού προηγουμένως επαναδιαπραγματευτεί τη σχέση της Βρετανίας με τις Βρυξέλλες. Χωρίς να έχει πάρει σαφή θέση υπέρ ή κατά, εξαρτώντας τη στάση του από το αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής διαπραγματεύσεως, ο Κάμερον κατάφερε να εκμαιεύσει παραχωρήσεις στις αρχές της χρονιάς, όπως: ■ Παιδικά Επιδόματα ■ Επιδόματα Πρόνοιας ■ Διατήρηση της λίρας ■ Προστασία του Σίτι ■ Όχι στην ολοκλήρωση.

Δύο είναι τα στρατόπεδα που ανταγωνίζονται για την ψήφο των Βρετανών. Το στρατόπεδο των υποστηρικτών της Ε.Ε. με επίση-

μο τίτλο της καμπάνιας «Η Βρετανία Ισχυρότερη στην Ευρώπη» (Britain Stronger in Europe) και αυτό των αντιπάλων της Ε.Ε. με τίτλο «Ψηφίστε Όχι (Vote Leave)». Επικεφαλής της καμπάνιας «Μένουμε Ε.Ε.» είναι ο πρώην πρόεδρος της Marks & Spencer λόρδος Άλαν Ρόουζ. Υποστηρίζεται από προσωπικότητες του Συντηρητικού Κόμματος, όπως ο Βρετανός πρωθυπουργός Ντέιβιντ Κάμερον και ο ΥΠΟΙΚ Τζορτζ Όσμπορν. Οι περισσότεροι βουλευτές των Εργατικών, συμπεριλαμβανομένου του αρχηγού του κόμματος Τζέρεμι Κόρμπιν, πραγματοποιούν τη δική τους εκστρατεία με τίτλο «Εργατικοί Εντός για τη Βρετανία». Στους υποστηρικτές του «ναι» περιλαμβάνονται το Κόμ-

την Ε.Ε.

ευρωσκεπτικιστών θα εντείνονται, αφού η επιρροή τους θα έχει επισφραγιστεί από την ετυμνηγορία ενός δημοψηφίσματος, στο οποίο θα έχουν ανταποκριθεί ψηφοφόροι με εντελώς διαφορετική αφετηρία και σκεπτικό.

Η πρώτη άμεση επίπτωση μιας βρετανικής εξόδου θα είναι μία μικρότερη πληθυσμιακά και λιγότερο ισχυρή οικονομικά και γεωπολιτικά Ε.Ε.

Το μερίδιο της Ε.Ε. στον παγκόσμιο πληθυσμό θα μειωθεί από 7% σε 6,1%. Σε όρους παγκόσμιου ΑΕΠ με βάση την αγοραστική αξία το μερίδιο της Ε.Ε. θα μειωθεί από 17% σε 14,6% και σε τρέχουσες τιμές δολαρίου από 23,8% σε 20%. Το μερίδιό της στις παγκόσμιες εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών σε τρέχουσες τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες θα μειωθεί από 33,9% σε 30%.

Το οικονομικό και πολιτικό σοκ ενός Brexit θα έχει ως αποτέλεσμα ή να προχωρήσει ταχύτερα η διαδικασία ενοποίησης με την Ε.Ε. απαλλαγμένη από μια «χώρα βαρίδι» ή θα προκαλέσει την περαιτέρω αποσύνθεσή της. Με δεδομένο τον αυξανόμενο ευρωσκεπτικισμό και την αδυναμία αντιμετώπισης των κρίσεων χρέους και της πρόσφατης προσφυγικής κρίσης, το δεύτερο σενάριο φαντάζει πιο πιθανό.

Ακόμη και στην περίπτωση του «ναι», οι εξαιρέσεις που πέτυχε

η Βρετανία θα απορροφήσουν μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ενέργειας προκειμένου να μετουσιωθούν σε πράξη, χωρίς να είναι βέβαιο, εκτός από τις πιθανές νομικές επιπλοκές, ότι δεν θα υπάρξουν και πολιτικές, από χώρες ή πολιτικές δυνάμεις που δεν καλοβλέπουν την ιδιαίτερη μεταχείριση προς το Λονδίνο.

Με δεδομένα όλα τα παραπάνω, η Ε.Ε. θα εισέλθει κατά πάσα πιθανότητα μετά τις 23 Ιουνίου σε μία περίοδο έντονης εσωστρέφειας, αφού, όπως αναφέραμε ήδη, ακόμη και η περίπτωση ενός οριακού «ναι» δεν φαντάζει αρκετή για να αποτρέψει τις προκλήσεις που ούτως ή άλλως δημιουργεί η απόφαση του Λονδίνου να θέσει σε δημοψήφισμα την παραμονή ή όχι της χώρας σε αυτήν. Ασχέτως του αποτελέσματος, η Ε.Ε. δεν θα είναι η ίδια όπως πριν. Ή θα αποδυναμωθεί εξαιτίας του Brexit ή με τη Βρετανία εντός-αλλά τους ευρωσκεπτικιστές να έχουν καταγράψει σημαντικά ποσοστά επιρροής- θα έχει μικρότερη συνοχή. Η Ε.Ε. ή θα αλλάξει-κάτι ούτως ή άλλως πολύ δύσκολο και αναγκαστικά αργό λόγω της ίδιας της πολιτικής δομής του ευρωπαϊκού εγχειρήματος- ή θα βουλιάξει... μπροστά στην αδυναμία να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και τις ευαισθησίες των λαών που την απαρτίζουν.

[SID:10237654]

του «ναι» και του «όχι»

μα των Φιλελευθέρων και οι Πράσινοι. Η προεκλογική καμπάνια έχει συγκεντρώσει 6,88 εκατ. λίρες. Το Εθνικό Κόμμα Σκωτίας (SNP) πραγματοποιεί τη δική του καμπάνια επειδή δεν θέλει να βρίσκεται μαζί με τους Συντηρητικούς. Η εκστρατεία του «Όχι» είναι διακομματική. Περιλαμβάνει επιφανείς Συντηρητικούς, όπως ο πρώην δήμαρχος του Λονδίνου Μπόρις Τζόνσον, αλλά και μερικούς βουλευτές των Εργατικών. Μεταξύ των υποστηρικτών συγκαταλέγονται ακόμη ο πρώην ΥΠΟΙΚ επί κυβερνήσεων Θάτσερ Νικ Λόσον και ο ιδρυτής του βρετανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος τη δεκαετία του '80, πρώην υπουργός Εξω-

τερικών (1977-79) λόρδος Όουεν, ο οποίος είχε αποχωρήσει από το Εργατικό Κόμμα. Την εκστρατεία στηρίζουν και μία σειρά από ετερόκλητες οργανώσεις, όπως οι Αγρότες για τη Βρετανία, οι Μουσουλμάνοι για τη Βρετανία και η οργάνωση για τους ανθρώπους διαφορετικής σεξουαλικότητας, Υπερήφανος και Εκτός. Η εκστρατεία του «όχι» έχει συγκεντρώσει 2,78 εκατ. λίρες. Ο γένης του ευρωσκεπτικιστικού Κόμματος της Ανεξαρτησίας (UKIP) Νάιτζελ Φάρατζ πραγματοποιεί τη δική του εκστρατεία, ενώ δική του εκστρατεία υπέρ του «όχι» πραγματοποιεί και η αριστερή συνδικαλιστική οργάνωση TUSC.

[SID:10237768]

Τρίζει η πρωτοκαθεδρία του Σίτι

Της Έφης Τριήρη
etriiri@naftemporiki.gr

«**Η** αβεβαιότητα είναι εχθρός των επενδύσεων» και με τη Βρετανία να είναι αποδέκτης του 20% των ευρωπαϊκών άμεσων ξένων επενδύσεων, είναι βέβαιο ότι θα δεχθεί καιρό πληγή. Είναι γεγονός ότι ένα Brexit θα επέφερε βαρύ «χτύπημα» στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη χώρα, βρετανικές και ξένες, στον τραπεζικό κλάδο και φυσικά στο Σίτι του Λονδίνου, που θα έχανε την αίγλη του ως κορυφαίο χρηματοοικονομικό κέντρο της Ευρώπης.

Μία έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. θα μπορούσε να υπονομεύσει τόσο την ηγετική θέση του Σίτι απέναντι στα άλλα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα της Ευρώπης, όπως Φραγκφούρτη και Παρίσι, όσο και την ικανότητά του να ανταγωνιστεί τη Νέα Υόρκη, ενώ την ίδια στιγμή θα δημιουργούσε αβεβαιότητα για το εάν η Βρετανία θα μπορούσε πλέον να χρησιμοποιηθεί ως κόμβος παροχής τραπεζικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Σε μία περίοδο που ήδη το Σίτι του Λονδίνου έχει αναγκαστεί να προχωρήσει σε εκτεταμένες περικοπές θέσεων εργασίας και σε μεγάλες περικοπές κόστους, ως αποτέλεσμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Επιχειρήσεις, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες και επιχειρήσεις διαχείρισης κεφαλαίου στο Σίτι του Λονδίνου προειδοποιούν ότι η χώρα εκτός Ε.Ε. θα χάσει την οικονομική επιρροή της, θα καταστεί λιγότερο ελκυστική για τους επενδυτές και θα γίνει εύαλωτη σε κανονισμούς από τους οποίους το Λονδίνο δεν επηρεαζόταν. Σύμφωνα με οικονομικούς παράγοντες, η επιτυχία του κλάδου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της Βρετανίας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά της Ε.Ε., κάτι που εάν πάψει να ισχύει μπορεί να φέρει πολύ σημαντικούς κινδύνους. Παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι πιστεύουν ότι το Σίτι, ακόμη και στην περίπτωση ενός Brexit, θα διατηρήσει πολλά από τα παραδοσιακά του πλεονεκτήματα ως κορυφαίο χρηματοοικονομικό κέντρο, δεν θα μπορούσε να εξυπηρετεί με τον ίδιο τρόπο τις

ευρωπαϊκές αγορές και κάποιες επιχειρήσεις είναι πιθανό να επιλέξουν να μεταφερθούν σε χρηματοπιστωτικά κέντρα της Ευρωζώνης προκειμένου να μη «χάσουν» την Ευρώπη. Κάποιες τράπεζες ενδεχομένως να μεταφέρουν μέρος των δραστηριοτήτων τους εκτός του Σίτι, μεταξύ των οποίων και γαλλικές, όπως είχε προειδοποιήσει στις αρχές Μαΐου ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μισέλ Σαπέν. Επίσης, ο καθηγητής στο School of Finance της Φραγκφούρτης θεωρεί ρεαλιστική τη μεταφορά 20.000 θέσεων εργασίας από το Λονδίνο στη Φραγκφούρτη. Η Deutsche Bank εκτιμά ότι ορισμένα τραπεζικά ιδρύματα ενδεχομένως να μεταφέρουν τα κεντρικά τους γραφεία στην ηπειρωτική Ευρώπη ή να μετακινήσουν θέσεις εργασίας, ενώ ανάλογες επισημάνσεις έχουν γίνει και από υψηλόβαθμα τραπεζικά στελέχη. Ο επικεφαλής της HSBC ανέφερε ανοικτά ότι η τράπεζά του έπεται από ένα Brexit θα μετακινήσει σχεδόν 1.000 θέσεις εργασίας στο Παρίσι. Κάποιες αμερικανικές τράπεζες έχουν ήδη διαμνύσει, αν και θεωρείται από πολλούς ακραίο σενάριο, ότι θα πωλούσαν ορισμένες δραστηριότητές τους στην Ε.Ε. σε περίπτωση Brexit, ειδικά από χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες. Οι πέντε κορυφαίες αμερικανικές τράπεζες απασχολούν 40.000 άτομα στο Λονδίνο, αριθμός μεγαλύτερος απ' ό,τι στην υπόλοιπη Ευρώπη συνολικά. Υπολογίζεται ότι περίπου 250 ξένες τράπεζες, που απασχολούν χιλιάδες ανθρώπους, έχουν έδρα στο Λονδίνο. Για τους λόγους αυτούς, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχει ζητήσει λεπτομερή σχέδια από μεγάλες τράπεζες για ενδεχόμενο Brexit, ειδικότερα πώς θα αντιμετωπίσουν ένα σοκ στις αγορές και πιθανές αλλαγές που μπορεί να προκληθούν στο επιχειρηματικό τους μοντέλο.

Ένα Brexit «γεννά» αμφιβολίες και γύρω από τη σχεδιαζόμενη συγχώνευση του χρηματοπιστηρίου αξιών του Λονδίνου (LSE) με το Deutsche Boerse, αξίας 30 δισ. δολαρίων. Παρά τις διαβεβαιώσεις ότι η συγχώνευση θα προχωρήσει, ποιος θα διανοείτο ένα νέο ευρωπαϊκό χρηματοπιστήριο με έδρα χώρα εκτός της Ε.Ε., καθώς ο επικεφαλής του γερμανικού χρηματοπιστηρίου Κάρτσεν Κένγκετερ υποσχέθηκε ότι

η έδρα του νέου ομίλου θα είναι το Λονδίνο.

Την ίδια στιγμή, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει περίπου ένα τρισεκατομμύριο ευρώ στη Βρετανία, ποσό που το 2014 ισοδυναμούσε με το 60% των συνολικών άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα. Σε περίπτωση Brexit, πολυεθνικές, όπως Airbus, Microsoft, Cisco, Mars, IBM, που δραστηριοποιούνται στη Βρετανία, θα καλούνταν να αναθεωρήσουν τις επενδυτικές αποφάσεις τους. Ήδη, σύμφωνα με την Τράπεζα της Αγγλίας, έχει μειωθεί ο ρυθμός επιχειρηματικών επενδύσεων λόγω της ανασφάλειας του δημοψηφίσματος.

Η πλειονότητα των Βρετανών επιχειρηματιών υποστηρίζει ότι δεν είναι προς όφελός τους να αποχωρήσουν από την Ε.Ε., ενώ και οι περισσότερες επιχειρήσεις με έδρα χώρες της Ευρωζώνης θεωρούν ότι ένα Brexit θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις.

Αντίθετα, οι ευρωσκεπτικιστές εκτιμούν ότι το Brexit θα δώσει ώθηση στην επιχειρηματικότητα απελευθερώνοντας τον χρηματοοικονομικό τομέα ο οποίος θα λειτουργεί πλέον σε παγκόσμια κλίμακα. «Λειτουργώντας εκτός Ε.Ε. θα ήμασταν απαλλαγμένοι από τους φόρους συναλλαγών που αναμένεται να τεθούν σε ισχύ το 2016 και πρόκειται να οδηγήσουν πολλές (χρηματοοικονομικές) επιχειρήσεις εκτός Ε.Ε.» υποστηρίζει ο Ρόμπερτ Ούλντς, επικεφαλής του Bruges Group που μάχεται υπέρ της εξόδου από την Ε.Ε.

Την ίδια άποψη έχουν και κάποια υψηλόβαθμα στελέχη επιχειρήσεων, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι ένα Brexit θα μπορούσε να αυξήσει τις δυνατότητες της βρετανικής οικονομίας επικαλούμενοι τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στην Ε.Ε., τις φορολογικές επιβαρύνσεις και το ενδεχόμενο συμφωνιών με άλλες, ταχύτερα αναπτυσσόμενες χώρες.

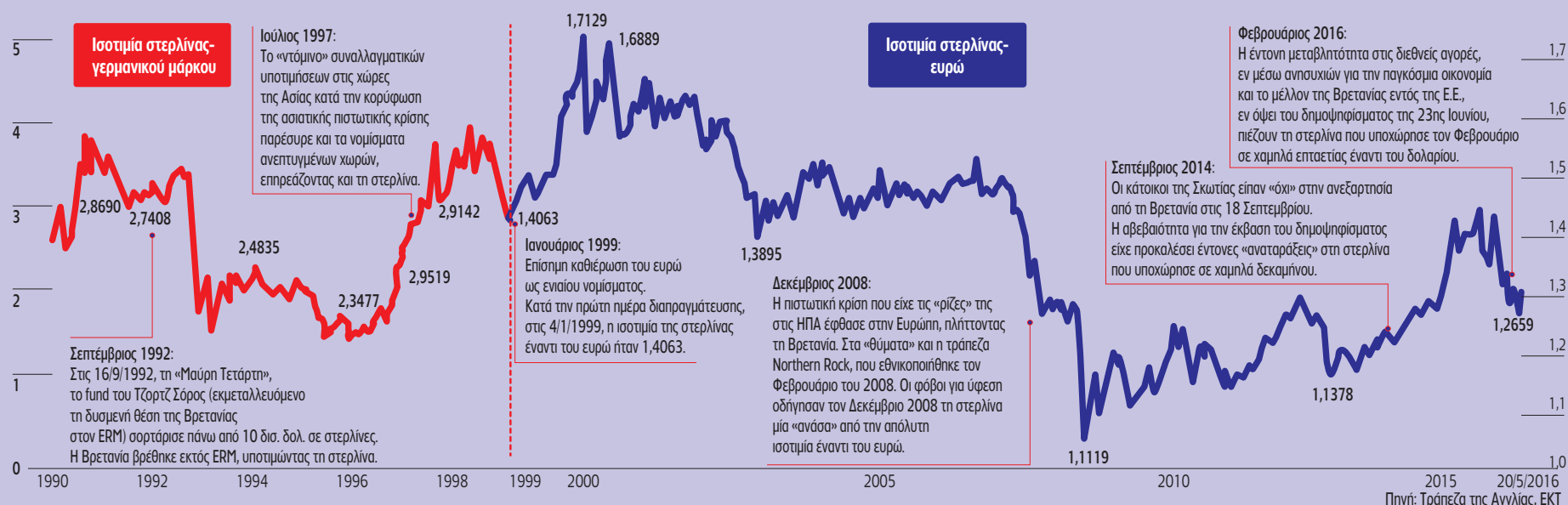
Ένα Brexit θα είχε επιπτώσεις και στο βρετανικό real estate, οδηγώντας σε σταθερή μείωση της διεθνούς ζήτησης για χώρους γραφείων, χώρους για βιομηχανική χρήση και για λιανεμπόριο, προς όφελος του Δουβλίνου, της Φραγκφούρτης και του Παρισιού. Επιπλέον, θα οδηγούσε σε μείωση των τιμών ακινήτων και ενοικίων.

[SID:10241965]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Συναλλαγματική ισοτιμία στερλίνας

[ΑΝΤ, Τρ. Αγγλίας, NIESR] Συρρίκνωση του ΑΕΠ, επιβράδυνση ανάπτυξης, μείωση εισοδημάτων στα νοικοκυριά, υποτίμηση της λίρας

«Καμπανάκι» για φτωχότερη Βρετανία

Της Αγγελικής Κοτσοβού
akots@naftemporiki.gr

Χρηματιστηριακό κραχ, βαθιά ύφεση, εκτόξευση της ανεργίας, απότομη πτώση στις τιμές κατοικιών και ραγδαία υποτίμηση της στερλίνας είναι τα στοιχεία που περιγράφουν το εφιαλτικό σενάριο για τη Βρετανία την επόμενη μέρα έπειτα από μια απόφαση υπέρ της εξόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κορυφαία ινστιτούτα οικονομικών ερευνών και οργανισμοί, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η ίδια η Τράπεζα της Αγγλίας, έχουν κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για τις καταστροφικές συνέπειες ενός Brexit στην οικονομία, το εισόδημα των βρετανικών νοικοκυριών, επιχειρήσεις, αλλά και το χρηματοοικονομικό κέντρο του Σίτι. Με βάση τις προβλέψεις της έκθεσης που έχει δημοσιεύσει η κυβέρνηση Κάμερον, αν οι πολίτες ψηφίσουν υπέρ της εξόδου από την Ε.Ε., η Βρετανία θα καταστεί μόνιμα φτωχότερη, καθώς η οικονομία της θα συρρικνωθεί 6% έως το 2030, ενώ κάθε νοικοκυριό της χώρας θα δει το οικογενειακό του εισόδημα να μειώνεται κατά 4.300 στερλίνες ετησίως κατά μέσο όρο.

Εξίσου ζοφερές και οι προβλέψεις των περισσότερων ινστιτούτων. Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Οικονομικών και Κοινωνικών Ερευνών (NIESR), η στερλίνα θα μπορούσε να κάνει βουτιά έως και 20% αμέσως μετά το δημοψήφισμα στην περίπτωση μιας ψήφου υπέρ

του Brexit, οι τιμές καταναλωτή θα εκτιναχθούν στα ύψη και οι ρυθμοί ανάπτυξης της βρετανικής οικονομίας θα επιβραδυνθούν τουλάχιστον 1% την επόμενη χρονιά, με πολύ αυξημένες πιθανότητες ύφεσης. «Ο πληθωρισμός θα αυξηθεί δραματικά εξαιτίας της υποτίμησης της στερλίνας, οι επενδύσεις θα μειωθούν και οι καταναλωτικές δαπάνες θα επηρεασθούν λόγω της μείωσης του πραγματικού εισοδήματος» προειδοποιεί το NIESR, υπολογίζοντας ότι οι απώλειες στο μέσο εισόδημα των βρετανικών νοικοκυριών θα μπορούσαν να ανέλθουν μακροπρόθεσμα έως και τις 2.000 στερλίνες στο χειρότερο σενάριο του ινστιτούτου, που προβλέπει και μείωση της παραγωγικότητας, συνεπεία της υποχώρησης των επιχειρηματικών επενδύσεων.

«Ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος αποχώρησης από την Ε.Ε. θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση του βρετανικού ΑΕΠ από 1,5% έως και 3,7% έως το 2030, αναλόγως της μετέπειτα σχέσης μεταξύ της Βρετανίας και της Ευρώπης, καθώς και με τον υπόλοιπο κόσμο» εκτιμά το ινστιτούτο. Με βάση το χειρότερο σενάριο, η μείωση ζήτησης σε βρετανικά αγαθά και υπηρεσίες οδηγεί σε σχεδόν 10% πτώση των μισθών έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα εάν η χώρα παραμείνει εντός Ε.Ε.

Το ΔΝΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας έχουν προειδοποιήσει ότι η Βρετανία πιθανότατα να περιέλθει σε ύφεση σε περίπτωση Brexit, με

συρρίκνωση του ΑΕΠ επί δύο συνεχόμενα τρίμηνα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ, ο πανικός μεταξύ των επενδυτών θα προκαλέσει σοκ στη χρηματιστηριακή αγορά, επηρεάζοντας και την οικονομία, οδηγώντας μετοχές και τιμές κατοικιών σε ελεύθερη πτώση. «Οι αγορές μπορεί να μην είναι προετοιμασμένες για τόσο αρνητικές συνέπειες. Και (ο πανικός) θα μπορούσε να οδηγήσει σε απότομη πτώση στις τιμές μετοχών και κατοικιών, αύξηση του κόστους δανεισμού για νοικοκυριά και επι-

χειρήσεις, ακόμη και ξαφνική διακοπή των επενδυτικών ροών σε σημαντικούς τομείς, όπως εμπορικά ακίνητα και χρηματοπιστωτικό τομέα» εκτιμά το ΔΝΤ σε πρόσφατη έκθεσή του. Όπως υπογραμμίζεται, «το έλλειμμα-ρεκόρ τρεχουσών συναλλαγών της Βρετανίας και η εξάρτηση της οικονομίας από εξωτερική χρηματοδότηση εντείνει τους παραπάνω κινδύνους. Και τέτοιου είδους αντιδράσεις των αγορών θα μπορούσαν να συρρικνώσουν δραματικά την οικονομική δραστηριότητα, οδηγώντας σε ακόμη μεγαλύτερη υποχώρηση των τιμών σε έναν φαύλο κύκλο καθοδικής πορείας».

Ένα Brexit θα οδηγήσει σε ραγδαία υποτίμηση της στερλίνας έως και 20%, εκτόξευση του πληθωρισμού πολύ πάνω από τον στόχο 2%, επιφέροντας βαρύ πλήγμα στο ΑΕΠ της Βρετανίας, προειδοποιεί το ΔΝΤ, με τις ζοφερές του προβλέψεις να εναρμονίζονται με το εφιαλτικό σενάριο που περιγράφει η Τράπεζα της Αγγλίας για την επόμενη μέρα μετά το Brexit. «Σε αυτό το σενάριο, αναμένουμε σημαντική επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης, ακόμη και ύφεση, δραματική υποχώρηση της στερλίνας και μεγάλη αύξηση του πληθωρισμού» υπογράμμισε ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας Μαρκ Κάρνι. Ο διοικητής της βρετανικής κεντρικής τράπεζας θεωρεί σχεδόν δεδομένη την άνοδο της ανεργίας εξαιτίας της ύφεσης.

Ο κ. Κάρνι σημείωσε ότι υπάρ-

χουν όρια στο τι θα μπορούσε να κάνει η Τράπεζα της Αγγλίας -σε επίπεδο νομοματικής πολιτικής- για να αντιμετωπίσει τις αρνητικές συνέπειες μιας αρνητικής ψήφου στο δημοψήφισμα.

Υπάρχουν όμως οικονομολόγοι και αναλυτές από το στρατόπεδο υπέρ του «Όχι», που απορρίπτουν τα ζοφερά οικονομικά σενάρια, με το επιχείρημα ότι σε περίπτωση Brexit η οικονομία της χώρας θα ωφεληθεί από την «άνθηση» των εμπορικών συναλλαγών με τον υπόλοιπο κόσμο, συμβάλλοντας σε αύξηση της παραγωγικότητας, ενώ οι καταναλωτές θα ωφεληθούν και από την υποχώρηση στις τιμές αγαθών. Στην έκθεση οκτώ οικονομολόγων -μεταξύ των οποίων ο καθηγητής Πάτρικ Μίνφορντ, πρώην οικονομικός σύμβουλος της Μάργκαρετ Θάτσερ- υπολογίζεται ότι οι καταναλωτές θα ωφεληθούν από 8% υποχώρηση στις τιμές. Εκτιμούν ότι μακροπρόθεσμα η στερλίνα θα χάσει 8% της αξίας της, γεγονός που περιγράφουν ως θετική εξέλιξη, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Ένα νόμισμα έχει πάντα δύο όψεις: Μια υποτιμημένη στερλίνα καθιστά μεν πιο φθηνά τα βρετανικά αγαθά στο εξωτερικό, αλλά ταυτόχρονα αυξάνεται το κόστος των εισαγόμενων προϊόντων. Ο καθηγητής Μίνφορντ παραδέχθηκε ότι θα επικρατήσει έντονη μεταβλητότητα στις αγορές σε περίπτωση ενός Brexit και ότι η οικονομία θα είναι διαφορετική.

Η στερλίνα

Εάν η Βρετανία αποφασίσει στις 23 Ιουνίου να αποχωρήσει από την Ε.Ε., η Τράπεζα της Αγγλίας θα πρέπει να είναι προετοιμασμένη να παρέμβει στις αγορές ώστε να σταθεροποιήσει το βρετανικό νόμισμα, για πρώτη φορά έπειτα από αρκετές δεκαετίες. Η βρετανική κεντρική τράπεζα έως τώρα δεν έχει παρουσιάσει κάποιον «οδικό χάρτη» με τα βήματα εκτίκτου ανάγκης που ενδεχομένως να πρέπει να κάνει για τη στήριξη της στερλίνας. Ο κ. Κάρνι προημερών αναφέρθηκε στις προσπάθειες υπεράσπισης της στερλίνας στη διάρκεια της κρίσης στον Μπαχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ERM), χαρακτηρίζοντάς τις ως «πανωλεθρία».

Το στοίχημα του δισεκατομμυριούχου επενδυτή Τζορτζ Σόρος εναντίον της στερλίνας, τη «Μαύρη Τετάρτη» της 16ης Σεπτεμβρίου 1992, έχει για πολλούς χαρακτηρισθεί ως το «σορτάρισμα» του αιώνα. Οι προσπάθειες της Βρετανίας να κρατήσει σταθερή την ισοτιμία της στερλίνας έναντι του τότε γερμανικού μάρκου στον ERM είχαν οδηγήσει σε υψηλά επιτόκια και εξίσου υψηλό πληθωρισμό. Ο Τζορτζ Σόρος άρχισε να συγκεντρώνει θέσεις πώλησης (short), στοιχηματίζοντας σε πτώση της στερλίνας και κέρδισε περισσότερο από 1 δισ. δολ. Το εκτιμώμενο κόστος της «Μαύρης Τετάρτης» για το βρετανικό κράτος εκτιμάται στα 3,4 δισ. στερλίνες.

[SID:10240936]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

[συναλλαγές] Στο τραπέζι εκ νέου συμφωνίες της Κοινότητας με τρίτες χώρες αν αποχωρήσει η Βρετανία

Το εμπόριο μεγάλος χαμένος σε μια εθελούσια έξοδο από την Ε. Ένωση

Της Νατάσας Στασινού
nstas@naftemporiki.gr

Είναι η πρώτη φορά που η Ευρωπαϊκή κοινότητα έρχεται αντιμέτωπη με την πιθανότητα εθελούσιας εξόδου ενός κράτους-μέλους της.

Στη μακροχρόνια ιστορία της έχει αποχαιρετήσει μόνο την Αλγερία το 1966, όταν η βορειοαφρικανική χώρα κέρδισε την ανεξαρτησία της από τη Γαλλία, και τη Γροιλανδία το 1985 (που αποφάσισε έξοδο από την τότε ΕΟΚ), αν και διατηρεί σχέση με την Ε.Ε., μέσω της Δανίας, στην οποία ανήκει ως αυτόνομη περιοχή.

Μία έξοδος ενός τόσο μεγάλου μέλους, με καίρια συμβολή στην οικονομία και όχι μόνο, θα ήταν επομένως μία πρωτόγνωρη εξέλιξη με αδιαμφισβήτητα ισχυρό αντίκτυπο για το σύνολο της Ένωσης.

Θα έχουμε μία κοινότητα μικρότερη σίγουρα σε μέγεθος, αλλά ίσως και σε επιρροή στη διεθνή σκηνή.

Το μερίδιό της στον παγκόσμιο πληθυσμό θα υποχωρήσει από το 7% στο 6,1%, ενώ η συμβολή της στο παγκόσμιο ΑΕΠ σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης θα μειωθεί στο

> Η Fitch

«Μία ψήφος υπέρ του Brexit θα μπορούσε να οδηγήσει σε δυσαρμονία ανά την Ευρώπη και να ενισχύσει τη φωνή των ευρωσκεπτικιστών» προειδοποίησε πρόσφατα ο Fitch για τον πολιτικό αντίκτυπο, ενώ αρκετοί αναλυτές φοβούνται ότι εάν η πόρτα της Ένωσης ανοίξει, δύσκολα θα κλείσει, κάνοντας λόγο ακόμη και για την αρχή του τέλους. Και εάν οι προβλέψεις για τις πολιτικές εξελίξεις είναι παρακινδυνευμένες, οι εκτιμήσεις για τις οικονομικές επιπτώσεις στηρίζονται σε συγκεκριμένα δεδομένα για τις εμπορικές συναλλαγές Βρετανίας - Ε.Ε., αλλά και για την έκθεση του κράτους-μέλους στη Γηραιά Αλβιώνα, τα οποία και παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

14,6% από 17% και σε όρους δολαρίων στο 20% από 23,8%, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Όσον αφορά τη συμβολή της στον κοινοτικό προϋπολογισμό, ως πλήρες μέλος θα έπρεπε να δώσει 17,8 δισ. λίρες το 2015. Χάρη, ωστόσο, στο συμβιβασμό που πέτυχε η Μάργκαρετ Θάτσερ το 1984, η συμμετοχή της πέρυσι περιορίστηκε στα 12,9 δισ. λίρες.

Και πάλι πάντως είχε τη δεύτερη υψηλότερη καθαρή συμβολή, ύστερα από εκείνη της Γερμανίας, καλύπτοντας το 5,8% των δαπανών της Ε.Ε.

Διεθνείς οργανισμοί

Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε, όσον αφορά τους διεθνείς οργανισμούς λήψης αποφάσεων, ότι η Βρετανία είναι ένα από τα δύο κράτη-μέλη της Ε.Ε. που συμμετέχουν στην ομάδα του G7 και ένα από τα τέσσερα του G20, διαθέτει μία από τις 24 θέσεις εκτελεστικών διευθυντών στην Παγκόσμια Τράπεζα (4,11% των δικαιωμάτων ψήφου), είναι ένα από τα έξι μέλη της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ενώ είναι μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Ανάγκη επαναδιαπραγμάτευσης

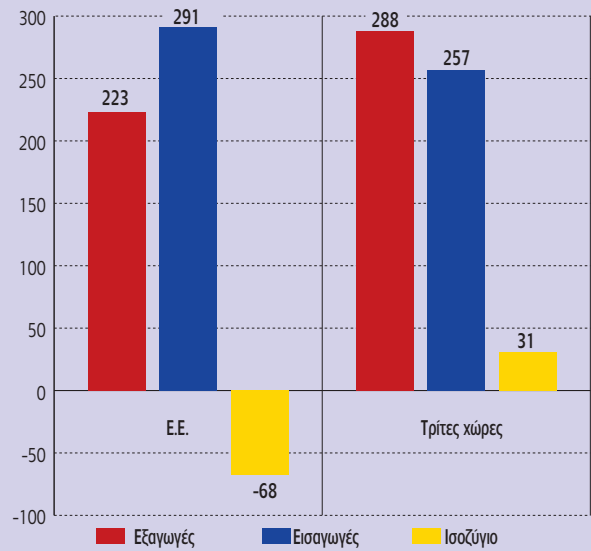
▼ Στο μέτωπο του εμπορίου το πλήγμα αναμένεται να είναι βέβαια κατά πολύ ισχυρότερο για τη Βρετανία από ό,τι για την Ένωση, από τη στιγμή μάλιστα που το Λονδίνο θα πρέπει να επαναδιαπραγματευτεί εκ νέου, σε διμερές επίπεδο, όλες τις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου που έχει συνάψει η Κοινότητα με τρίτες χώρες. Πρόκειται για μία διαδικασία που ενδέχεται να διαρκέσει ακόμη και μία δεκαετία, όπως υπολογίζουν νομικοί κύκλοι.

Η συμμετοχή της Βρετανίας στην Ε.Ε. υπολογίζεται ότι έχει ενισχύσει το εμπόριο βρετανικών αγαθών με άλλα κράτη-μέλη κατά 55%, σύμφωνα με έκθεση της Global Council. Τα επίσημα στοι-

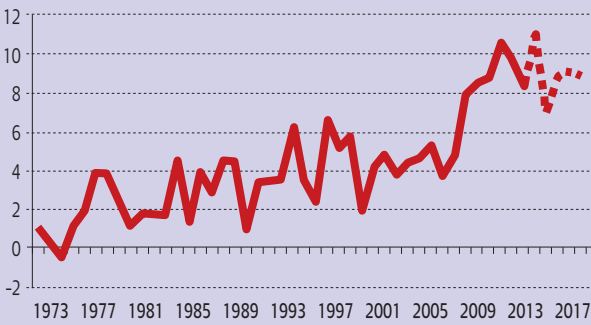
χεία της βρετανικής στατιστικής υπηρεσίας δείχνουν ότι το 2015 η Βρετανία εξήγαγε αγαθά και υπηρεσίες ύψους 223 δισ. λιρών προς τα άλλα 27 κράτη-μέλη. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 43,7% των συνολικών εξαγωγών της. Εισήγαγε από την Ε.Ε. αγαθά και υπηρεσίες αξίας 291 δισ. λιρών (το 53,1% του συνόλου). Είχε έτσι εμπορικό έλλειμμα 68 δισ. λιρών έναντι της Ε.Ε., ενώ εμφάνιζε εμπορικό πλεόνασμα 31 δισ. λιρών με χώρες εκτός του μπλοκ.

Η Ένωση είναι ο μεγαλύτερος με διαφορά εμπορικός εταίρος της Βρετανίας, καθώς το 2015 οι εξαγωγές του προς τις ΗΠΑ ήταν 95,1 δισ. λίρες και προς την Κίνα 15,9 δισ. λίρες.

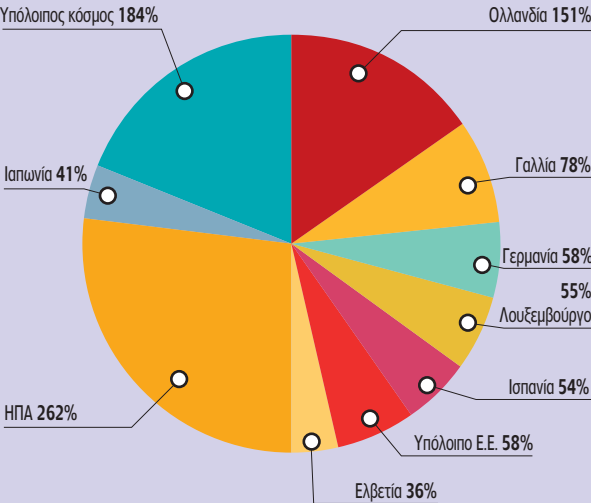
Εμπόριο Βρετανίας με Ε.Ε. και χώρες εκτός Ε.Ε. (σε δισ. στερλίνες)

Η ετήσια καθαρή συμβολή της Βρετανίας στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. (σε δισ. στερλίνες)

Χώρες Ε.Ε., η μεγαλύτερη πηγή των άμεσων ξένων επενδύσεων στη Βρετανία

Ποιες χώρες απειλούνται περισσότερο

▼ Όσον αφορά τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, τουλάχιστον το 10% των συνολικών εξαγωγών τους είναι προς τη Βρετανία, κάτι που σημαίνει ότι η χώρα αποτελεί σημαντική πηγή ζήτησης. Το 2015 οι Γερμανοί εξήγαγαν προϊόντα αξίας 89 δισ. ευρώ στη Βρετανία, η οποία και είναι η τρίτη μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά τους. Την ίδια ώρα εισήγαγαν αγαθά ύψους 38 δισ. ευρώ, με το εμπορικό πλεόνασμά τους να διαμορφώνεται έτσι στα 51 δισ. ευρώ. Έρευνα της DZ Bank έχει δείξει ότι ένα Brexit θα στοίχιζε στη Γερμανία έως και 45 δισ. ευρώ έως τα τέλη του 2017 - κυρίως σε απώλεια εξαγωγών και επενδύσεων.

Η Γερμανία

Παρ' όλα αυτά, δεν είναι η Γερμανία η χώρα με τη μεγαλύτερη έκθεση σε ένα Brexit. Σύμφωνα με τον οίκο Fitch, αυτές είναι η Ιρλανδία, η Μάλτα, το Βέλγιο, η Κύπρος και το Λουξεμβούργο. Οι εξαγωγές των συγκεκριμένων οικονομιών προς τη Βρετανία αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 8% του ΑΕΠ τους. Το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και το Βέλγιο έχουν σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις σε βρετανικό έδαφος, οι οποίες και θα μπορούσαν να χάσουν μέρος της αξίας τους σε περίπτωση υποτίμησης της στερλίνας. Επιπλέον το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ιρλανδίας, της Μάλτας, του Λουξεμβούργου, αλλά και τριών από τις μεγαλύτερες οικονομίες της Ε.Ε., της Γερμανίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας, έχει μεγάλη έκθεση στη Βρετανία.

Η Ελλάδα

Τη μικρότερη ίσως άμεση έκθεση σε ένα Brexit από κάθε άλλο κράτος μέλος έχει η Ιταλία, σύμφωνα με υπολογισμούς της Global Counsel. Από στοιχεία της ίδιας εταιρείας προκύπτει ότι οι εξαγωγές της Ελλάδας προς τη Βρετανία αντιστοιχούσαν στο 1,7% του ελληνικού ΑΕΠ (το 2013) και οι άμεσες επενδύσεις στη Βρετανία στο 0,3% του ΑΕΠ.

[SID:10240731]

ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΤΑ

[άρθρα] Δύο Βρετανοί αναλυτές με εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις απαντούν στη «Ν» στο ερώτημα: Θα πρέπει η Βρετανία να εγκαταλείψει την Ε.Ε.;

Η Βρετανία πρέπει να οδηγήσει και όχι να εγκαταλείψει την Ε.Ε.

Το πιο πιθανό αποτέλεσμα στις 23 Ιουνίου, στην πρώτη ψηφοφορία για τη συμμετοχή της Βρετανίας στην Ε.Ε. από το 1975, είναι μια ψήφος υπέρ του status quo. Οι περισσότερες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι οι ψηφοφόροι θέλουν να παραμείνουν στην Ε.Ε., με το στρατόπεδο της παραμονής να διατηρεί ένα υγιές προβάδισμα. Επομένως, αν και οι προοπτικές του ευρωπαϊκού εγχειρήματος διαγράφονται ζοφερές στην περίπτωση που η Βρετανία επιλέξει την έξοδο, είναι στην πραγματικότητα μια σημαντική ευκαιρία για την Ε.Ε. να μετακινηθεί από την αφήγηση μιας σχεδόν μόνιμης κρίσης σε μια άλλη αφήγηση οικονομικής και κοινωνικής ανανέωσης. Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο αν αρχίσουμε να σκεφτόμαστε τον ρόλο της Βρετανίας μετά το δημοψήφισμα, στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης και αναζωογονημένης πολιτικής συμφωνίας για την Ευρώπη.

Στη συζήτηση στο εσωτερικό της χώρας κυριαρχούν επιχειρήματα για τα οικονομικά ρίσκα και τους κινδύνους ασφάλειας στη μία ή στην άλλη περίπτωση. Είναι κάτι λογικό, καθώς ο φόβος κερδίζει ψήφους, εξ ου και το άνετο προβάδισμα της παραμονής. Ο οικονομικός κίνδυνος ενός Brexit είναι άλλωστε πραγματικός: το 44% των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου κατευθύνεται στην υπόλοιπη Ε.Ε. Οι προσδοκίες για μια εξισορρόπηση της βρετανικής οικονομίας μέσω των εξαγωγών θα διαψεύδονταν από τη μείωση της συνεργασίας με την υπόλοιπη ήπειρο. Το αποτέλεσμα θα ήταν ένα εκτιμώμενο καθαρό κόστος £2.660 για κάθε νοικοκυριό.

Αυτή η προσέγγιση όμως θα σήμαινε ότι δεν έχουμε όραμα για τον ρόλο της Βρετανίας στην Ευρώπη μετά τις 23 Ιουνίου. Η ψηφοφορία έρχεται σε μια κρίσιμη στιγμή, με μια σειρά πρωτόγνωρων προκλήσεων μπροστά μας. Η αποδυνάμωση της Ευρωζώνης, η ανθρωπιστική καταστροφή της μεταναστευτικής κρίσης, η πρόκληση της ασφάλειας από την απειλή του ισλαμικού κράτους, η αυξητική τάση του πολιτικού λαϊκισμού σε όλη την ήπειρο.

Η Βρετανία έχει τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στην Ε.Ε. (θα έχει τη μεγαλύτερη έως το 2050) και διαθέτει τους υψηλότερους πόρους για την άμυνα και τη διπλωματία. Αντί να ζυγίζουμε τα σχετικά κόστη και οφέλη της συμμετοχής της Βρετανίας στην Ε.Ε., θα πρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στο τι θα μπορούσε να επιτύχει για όλα τα κράτη-μέλη μια ενεργή, δεσμευμένη Βρετανία, η οποία θα προωθήσει τη μεταρρύθμιση της οικονομίας και της ασφάλειας στην Ευρώπη. Πώς μπορεί αυτό να γίνει πραγματικότητα;

Η μεγαλύτερη ευημερία σε ολόκληρη την Ευρώπη μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο μέσω του εμπορίου. Συμ-

φωνίες ελεύθερου εμπορίου, όπως η TTIP, είναι ζωτικής σημασίας για την ώθηση των εξαγωγικών μας επιδόσεων. Δεν είναι τυχαία η εκτίμηση ότι η TTIP μπορεί να αποφέρει έως £100 δισ. στην ευρωπαϊκή οικονομία. Συνεπώς, η Βρετανία θα πρέπει να πιέσει για την επιτάχυνση των διαπραγματεύσεων. Αλλά χρειάζεται να αποζημιώσουμε καλύτερα όσους εργάζονται σε τομείς που υποφέρουν ως αποτέλεσμα της μεγαλύτερης οικονομικής συνεργασίας. Είτε τους αγρότες της Ρουμανίας είτε τους εργαζόμενους χάλυβα της Βρετανίας. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε ορισμένα από τα οικονομικά οφέλη από την ανάπτυξη του εμπορίου για τη χρηματοδότηση πανευρωπαϊκών πρωτοβουλιών κατάρτισης. Δίνοντας στους ανθράκους αυτούς τα μέσα για να μετακινηθούν σε το-

μείς υψηλής ανάπτυξης της οικονομίας, θα βοηθήσουμε στον κατευνασμό του αυξανόμενου κύματος εθνικιστικής έξαρσης που τρέφεται από τα κόστη της παγκοσμιοποίησης. Αλλά η διασφάλιση μαζικής ευημερίας σε ολόκληρη την Ευρώπη απαιτεί πιο τολμηρή σκέψη, πέρα από τις εμπορικές συμφωνίες, μέσα από την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος και της φοροαποφυγής, αλλά και δίνοντας σε όλους τους πολίτες τα μέσα να μοιραστούν τα οφέλη από το επόμενο κύμα τεχνολογικής καινοτομίας. Όλα αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά η Βρετανία έχει μοναδικές δυνατότητες να καθοδηγήσει σε αυτούς τους τομείς.

Τέλος, η Ε.Ε. πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη σταθεροποίηση αποτυχημένων κρατών στη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή για να αντιμετωπίσει σε μακροπρόθεσμη βάση τις διδύμες προκλήσεις της μεταναστευτικής κρίσης και της αυξανόμενης τρομοκρατικής απειλής.

Αλλά η αδράνεια της Ευρώπης ως περιφερειακού παράγοντα ασφάλειας εμποδίζει αυτόν τον στόχο. Το θεμελιώδες πρόβλημα παραμένει η έλλειψη ενός πυρήνα κρατών που θα δεσμευτεί για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ασφάλειας και

άμυνας. Ο προϋπολογισμός άμυνας της Βρετανίας είναι διπλάσιος από της Γερμανίας και οι διεθνείς αναπτυξιακές της δαπάνες είναι οι υψηλότερες στην Ε.Ε. Με το ασυναγώνιστο διπλωματικό της δίκτυο, η Βρετανία θα πρέπει να πιέσει για ένα διπλωματικό πλαίσιο της Ε.Ε. που θα υποστηρίξει την ανασυγκρότηση κρατών στη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή.

Επομένως, όταν θέτουμε το ερώτημα γιατί η Βρετανία θα πρέπει να μείνει στην Ε.Ε., θα πρέπει να σκεφτόμαστε θετικά για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει βοηθώντας το σύνολο της Ευρώπης να αντιμετωπίσει τις βασικές προκλήσεις όλων των κρατών-μελών στην οικονομία και την ασφάλεια. Σήμερα και για τις δεκαετίες που θα έρθουν.

Γιατί η Βρετανία εντάχθηκε και γιατί πρέπει να αφήσει την Ε.Ε.

Η συζήτηση γύρω από το Brexit κατά κύριο λόγο δεν αφορά την οικονομία. Παρά τον σχετικό μύθο, δεν εισήλαμε στην ΕΟΚ για οικονομικούς λόγους. Όταν ο Χάρολντ Μακμίλαν υπέβαλε την πρώτη αίτηση το 1961, ο επίσημος ρυθμός ανάπτυξης της Βρετανίας ήταν σχεδόν 6%. Το 1973, όταν ενταχθήκαμε στην ΕΟΚ, είχαμε επίδοση-ρεκόρ 7,4%. Και τι δεν θα έδινε σήμερα ο George Osborne για τέτοια ποσοστά.

Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη στην Ευρώπη, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, δεν ωθήθηκε από την ΕΟΚ και την Ε.Ε., αλλά από τις μεταρρυθμίσεις στην πλευρά της προσφοράς, τις οποίες εφάρμοσαν μεμονωμένοι πολιτικοί σε διάφορες χώρες και στη συνέχεια αντιγράφηκαν σε όλη την ήπειρο. Ο Ludwig Erhard στη Δυτική Γερμανία, ο Ζακ Rueff στη Γαλλία, η Μάργκαρετ Θάτσερ στο Ηνωμένο Βασίλειο και ο Γκέρχαρντ Σρέντερ στη Γερμανία. Οι πολιτικές της Ε.Ε., όταν τελικώς επεκτάθηκαν πέρα από την Κοινή Αγροτική Πολιτική και

την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, που ήταν και οι δύο επιβλαβείς για την οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου, περιέλαβαν το Snake (σ.σ.: η πρώτη προσπάθεια νομισματικής συνεργασίας), το ERM (σ.σ.: ο προθάλαμος της Ευρωζώνης) και το ευρό-όλα αποτυχίες που ζημίωσαν το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας. Από τη δεκαετία του 1980 ο ρυθμός ανάπτυξης της Ε.Ε. έχει μειωθεί κατά 1% κάθε δεκαετία. Το μερίδιο στο παγκόσμιο ΑΕΠ βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση.

Σήμερα η Ευρωζώνη βρίσκεται και πάλι στα πρόθυρα μιας ολέθριας κατάρρευσης πάνω από την ελληνική διάσωση και το σύνολο της Ε.Ε. είναι αντιμέτωπη με μια κρίση μεταναστευσης, την οποία επιδεινώνει πλέον η απόλυτη εξάρτηση από μια νεοφασιστική Τουρκία. Εκτός Ευρωζώνης, το ΑΕΠ της οποίας μόλις αυτόν τον μήνα ανέκτησε το επίπεδο του 2008, το Ηνωμένο Βασίλειο γνώρισε τη διπλάσια ανάπτυξη και τη μισή ανεργία. Συνεπώς, με το να βρισκόμαστε στην Ε.Ε. δεν έχουμε κερδίσει απολύτως τίποτα οικονομικά.

Η Ε.Ε. είναι ξεκάθαρα ένα πολιτικό εγχείρημα. Το στρατόπεδο της παραμονής έχει μια πολύ παράξενη κεντρική ιδέα: «Για να κάνεις εμπόριο με την Ευρώπη, θα πρέπει να είσαι μέρος της». Κανείς δεν λέει «για να κάνεις εμπόριο με την Κίνα, θα πρέπει να είσαι μέρος της». Αυτό θα ήταν πολύ τρομακτικό. Δεν λένε καν «για να κάνεις εμπόριο με τις ΗΠΑ, θα πρέπει να είσαι μέρος της». Κανείς δεν προτείνει να αποδεχτούμε το Σύνταγμα των ΗΠΑ ή το δολάριο ως μέρος του τιμήματος μιας εμπορικής σχέσης με την Αμερική. Για την Ευρώπη όμως μας λένε ότι πρέπει να αποδεχτούμε τους ευρωπαϊκούς νόμους, τις πολιτικές και τους θεσμούς της Ε.Ε., το Κοινοβούλιο, την

Επιτροπή, το Ανώτατο Δικαστήριο, τη διπλωματική υπηρεσία, τη σημαία, τον ύμνο και το διαβατήριο!

Αυτό είναι το πραγματικό τίμημα της συμμετοχής στην Ε.Ε. και στην ενιαία αγορά: η απώλεια της πολιτικής ανεξαρτησίας μας. Επομένως, το διακύβευμα στο δημοψήφισμα είναι κατά κύριο λόγο να γίνει η Βρετανία και πάλι μια κανονική, αυτοδιοικούμενη δημοκρατία, με μια βρετανική κυβέρνηση, που θα είναι η μόνη υπεύθυνη για τη διαμόρφωση των πολιτικών μας και θα λογοδοτεί απευθείας στον βρετανικό λαό για όσα εκτελεί στο όνομά του, ακριβώς όπως συμβαίνει στον Καναδά, στην Αυστραλία, στη Νέα Ζηλανδία, στις ΗΠΑ, στην Ινδία και τη συντριπτική πλειοψηφία των δημοκρατιών στον κόσμο.

Αυτό θα μας δώσει τη δυνατότητα να ανακατευθύνουμε το εμπόριο στον υπόλοιπο κόσμο, όπου έχουμε εμπορικό πλεόνασμα. Να εισάγουμε φθηνότερα τρόφιμα και αγαθά από χώρες εκτός Ευρώπης, όπου δεν θα ισχύουν πλέ-

ον οι εξωτερικοί δασμοί της Ε.Ε. Να διαθέτουμε την επίσημη συνεισφορά μας στην Ε.Ε., της τάξης των £8-10 δισ., στο ΕΣΥ, στους φτωχούς, στα άτομα με ειδικές ανάγκες, στους αγρότες, στα πανεπιστήμια και στον έλεγχο της μετανάστευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Δεν είμαστε ένα αποτυχημένο κράτος. Στο παρελθόν έχουμε σώσει συχνά την ευρωπαϊκή δημοκρατία με το παράδειγμά μας. Μπορούμε να το πράξουμε και πάλι. Είναι αυτό άλλωστε για το οποίο πραγματικά ανησυχεί η Ε.Ε.

[SID:10241579]

Του Edward Douglas

ανώτερος πολιτικός αναλυτής
Βρετανικό think tank
ResPublica

Θα πρέπει να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στο τι θα μπορούσε να επιτύχει για όλα τα κράτη - μέλη μια ενεργή, δεσμευμένη Βρετανία, η οποία θα προωθήσει τη μεταρρύθμιση της οικονομίας και της ασφάλειας στην Ευρώπη.

ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

[απόψεις] Τι λένε στη «Ν» οι καθηγητές Μάνθος Ντελής, Παναγιώτης Ε. Πετράκης και Μιχάλης Γκλεζάκος

Κίνδυνος Grexit από ένα Brexit

Επιμέλεια: Σοφία Εμμανουήλ
semm@naftemporiki.gr

Έναν μήνα πριν από το κρίσιμο βρετανικό δημοψήφισμα, διακεκριμένοι ακαδημαϊκοί κάνουν προβλέψεις και αναλύουν στη «Ν» τα σενάρια, εξετάζοντας πιθανές θέσεις των οπαδών της ευρωπαϊκής ενοποίησης και των ευρωσκεπτικιστών στο εσωτερικό της χώρας, τη στάση της Ε.Ε. σε τυχόν ανοικτά θέματα της Ελλάδας στη διαπραγμάτευση, το ενδεχόμενο Grexit, αλλά και τις πιθανές επιπτώσεις του Brexit στην ελληνική αγορά.

Κατά την εκτίμηση του Μάνθου Ντελή, καθηγητή Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής στο University of Surrey, στο δημοψήφισμα της 23ης Ιουνίου οι Βρετανοί θα πουν «να» στην αυτόνομη μεν, πλην όμως ευρωπαϊκή πορεία της χώρας τους. Σύμφωνα με τον κ. Ντελή, «μεσοπρόθεσμα, θα δημιουργηθούν δύο αντίρροπες δυνάμεις στο εσωτερικό της Ελλάδας.

Οι μεν οπαδοί της ευρωπαϊκής ενοποίησης θα σταθούν στην προκληθείσα αβεβαιότητα και στο οικονομικό κόστος του Brexit και θα τονίσουν τη σημασία παραμονής της χώρας στην Ε.Ε.

“ Η Ε.Ε. θα προσπαθήσει μεσοπρόθεσμα να αποφύγει την περαιτέρω συρρίκνωση της Ευρώπης με ένα ενδεχόμενο Grexit, τονίζει ο Μάνθος Ντελής, καθηγητής Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής στο University of Surrey.

Οι δε ευρωσκεπτικιστές θα τονίσουν τα ενδεχόμενα οφέλη καταδεικνύοντας ότι Grexit δεν ισοδυναμεί με καταστροφή, παραβλέποντας ότι πρόκειται για δύο εντελώς διαφορετικές περιπτώσεις χωρών.

Όσο η συζήτηση παραμένει στο πολιτικό πεδίο και εφόσον τα νούμερα της ελληνικής οικονομίας βελτιώνονται σταδιακά, τόσο η επίδραση ενός Brexit σε ένα ενδεχόμενο Grexit θα είναι αμελητέα.

Στην περίπτωση που δεν υπάρξει η πολιτική βούληση για de facto διευθέτηση του ελληνικού χρέους, η οικονομική αβεβαιότητα επί της ελληνικής οικονομίας θα εμποδίσει την οι-

κονομική ανάκαμψη. Σε αυτήν την περίπτωση θα υπάρξουν τουλάχιστον δύο συμπληρωματικές δυνάμεις μέσω των οποίων ένα ενδεχόμενο Brexit θα αυξήσει την πιθανότητα του Grexit μακροπρόθεσμα (από το 2017 και μετά).

Πρώτον, η ελληνική κοινή γνώμη, υπό το βάρος της συνεχιζόμενης ύφεσης ή στασιμότητας, θα στραφεί σε αυξανόμενο ευρωσκεπτικισμό, δίνοντας λαβή στις πολιτικές δυνάμεις να επαναφέρουν τη συζήτηση περί Grexit.

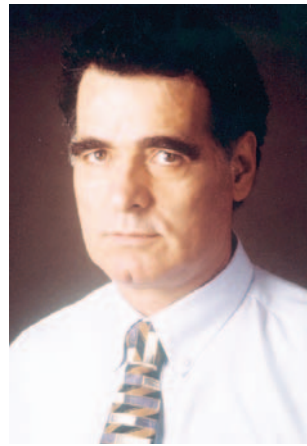
Δεύτερον, η οικονομική αβεβαιότητα που θα πλήξει την Ε.Ε. θα δημιουργήσει σκεπτικισμό και εντός της Ε.Ε. για την παρα-

μονή των οικονομικά ασθενέστερων χωρών εντός των τειχών. Σε αυτή την περίπτωση, η έννοια της ισχυρής Ευρώπης πιθανόν να επικρατήσει της έννοιας της αλληλέγγυας Ευρώπης, σπρώχνοντας χώρες της περιφέρειας προς την έξοδο.

Το πλέον αρνητικό σενάριο για την Ελλάδα θα ήταν η περίπτωση να λυθεί το ζήτημα του χρέους και η οικονομία να παραμείνει σε στασιμότητα. Σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα που θα προκύψει από ένα ενδεχόμενο Brexit, η ύφεση θα μεταφερθεί στην Ελλάδα, γεγονός που θα ήταν καταδικαστικό για την ελληνική οικονομία, καθώς θα απαιτούσε νέα υφιστάμενα μέτρα που θα αύξαναν τον ευρωσκεπτικισμό.

Με βάση τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι, υπό την προϋπόθεση της μη άμεσης διευθέτησης του ζητήματος του χρέους ή της μη εφαρμογής των απαιτούμενων διαρθρωτικών αλλαγών στην ελληνική οικονομία, ένα ενδεχόμενο Brexit θα αύξανε τον κίνδυνο ενός Grexit».

Ο κ. Ντελής, έχοντας ισχυρές ευρωπαϊκές καταβολές, είναι αισιόδοξος ότι οι λαοί θα βρουν τον βηματισμό τους προς την κοινωνία των εθνών, έστω και μέσα σε ένα πλαίσιο αυτονομίας.

“ Στις επιπτώσεις ενός Brexit και η αύξηση εισφορών της Ελλάδας στην Ε.Ε., ενώ ίσως υπάρξει ευνοϊκότερη μεταχείριση για το χρέος, τονίζει ο Μιχάλης Γκλεζάκος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Ισχυρό πλήγμα για δάνεια - εξαγωγές

Ο Μιχάλης Γκλεζάκος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς, εξηγεί στη «Ν» ότι οι συνέπειες για την Ελλάδα από ενδεχόμενο Brexit θα πρέπει να εξεταστούν κυρίως στο νέο πλαίσιο σχέσεων Βρετανίας-Ε.Ε. που θα διαμορφωθεί την επομένη μέρα και προσθέτει:

«Κατ' αρχήν θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι αν οι Βρετανοί αποφασίσουν να φύγουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτό θα σημαίνει ότι επιθυμούν σημαντική πολιτική ευελιξία. Επομένως, μια σχέση τύπου Νορβηγίας δεν θα τους είναι επιθυμητή. Από την άλλη πλευρά, προφανώς θα επιθυμούν να διατηρήσουν τις εμπορικές σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση στον μέγιστο βαθμό.

Έτσι, είναι ρεαλιστικότερο να περιμένουμε ότι θα επιδιώξουν τη ρύθμιση των συναλλαγών μεταξύ των δύο μερών με διμερείς συμφωνίες (Ελβετικό μοντέλο) ή με μία συμφωνία-ομπρέλα. Όπως και να έχει, η διαδικασία μετάβασης στη νέα κατάσταση θα απαιτήσει μεγάλο χρονικό διάστημα.

Στο μεταξύ, οι ελληνικές εξαγωγικές και εισαγωγικές επιχειρήσεις που εξάγουν στη Βρετανία ή εισάγουν από αυτή, θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες, οι οποίες θα περιορίσουν την ανταγωνιστικότητά τους (πρόσθετες γραφειοκρατικές διαδικασίες, ενδεχόμενοι δασμοί κ.λπ.).

Μια σημαντική αλλαγή που αναμένεται να δρομολογηθεί έπειτα από ενδεχόμενο Brexit, είναι η αποδυνάμωση του City ως χρηματοοικονομικού κέντρου, με παράλληλη ενδυνάμωση της Φραγκφούρτης, του Παρισιού κ.λπ.

Για αρκετό χρονικό διάστημα,

η αλλαγή αυτή θα δημιουργήσει αναστάτωση στις κεφαλαιαγορές, θα περιορίσει τη ρευστότητα και θα επηρεάσει ανοδικά το κόστος χρήματος.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις, επομένως, θα έχουν να αντιμετωπίσουν ακριβότερο δανεισμό, οι ελληνικές τράπεζες θα δουν το κόστος των κεφαλαιακών εισροών τους να ανεβαίνει και οι ελληνικές εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων θα πρέπει να διαχειριστούν αυξημένη μεταβλητότητα.

Μια ακόμη αρνητική συνέπεια για τη χώρα μας θα είναι η αύξηση των εισφορών της στην Ε.Ε., δεδομένου ότι θα πρέπει να ανακτηθούν οι απώλειες από τις εισφορές της Βρετανίας (5,8% του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Σε πολιτικό επίπεδο, ενδεχόμενο Brexit θα αφήσει ανοιχτό το ενδεχόμενο εξόδου και άλλων μελών, αυξάνοντας τόσο τον νομισματικό όσο και τον γεωπολιτικό κίνδυνο για την Ελλάδα και τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες.

Γι' αυτό, ενδεχόμενο Brexit θα σημαίνει συναγερμό για τη συσπείρωση των μελών της Ε.Ε. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, οι δανειστές-εταίροι θα αντιμετωπίσουν την Ελλάδα ευνοϊκότερα, κυρίως σε ό,τι αφορά την ελάφρυνση του χρέους, το προσφυγικό και την ανάπτυξη, δεδομένου ότι μετά το (ενδεχόμενο) Brexit δεν θα υπάρχει περιθώριο για Grexit.

Άλλωστε, η αλλαγή της στάσης τους το τελευταίο διάστημα και η διάθεσή τους να κλείσει η διαπραγμάτευση, είναι εμφανής και προφανώς οφείλεται στον διαγραφόμενο κίνδυνο».

[SID:10241698]

Περιορισμένες αναταράξεις στην Ελλάδα

«Το τι θα κάνουν οι Βρετανοί θα το μάθουμε στις 24 Ιουνίου 2016, αν και φαίνεται ότι θα επικρατήσει η άποψη να παραμείνει η Μ. Βρετανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκτιμά μιλώντας στη «Ν» ο Παναγιώτης Ε. Πετράκης, καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εξηγώντας ότι για να πυροδοτηθούν διαδικασίες εξόδου από την Ε.Ε. θα απαιτείτο ένα ποσοστό υπέρ της εξόδου της τάξεως του 60%-65%. Αυτό δεν είναι νομική απαίτηση αλλά ουσιαστική.

Σύμφωνα με τον κ. Πετράκη, «του δημοψηφίσματος θα έχει προηγηθεί το Eurogroup της 24ης Μαΐου. Φαίνεται λοιπόν ότι αύριο (24 Μαΐου) θα υπάρχει συμφωνία σε μία σειρά από ανοικτά ζητήματα όπως η δημοσιονομική προσαρμογή των 5,4 δισ. ευρώ, τα κόκκινα δάνεια, οι αποκρατικοποιήσεις και η λειτουργία του “κόφτη”.

“ Σε περίπτωση Brexit, οι επιπτώσεις στο εμπόριο της Ελλάδας με τη Μ. Βρετανία δεν θα είναι ιδιαίτερα σοβαρές, εκτιμά ο Παναγιώτης Ε. Πετράκης, καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχουμε την αίσθηση ότι στο τραπέζι του Eurogroup θα υπάρχουν και μία σειρά από ιδέες για το ζήτημα του χρέους που μπορούν να περιλαμβάνουν δύο κύριες απόψεις: α) Την αντικατάσταση των ακριβών δανείων του IMF από τα δάνεια του ESM, β) την αντικατάσταση των εθνικών δανείων (52,9 δισ.) των ευ-

ρωπαϊκών κυβερνήσεων που δόθηκαν το 2010 - 2011 και γ) την επιμήκυνση λήξεων σε συνδυασμό με μείωση επιτοκίων.

Εάν μείνουν θέματα ανοικτά στη διαπραγμάτευση μεταξύ 24 Ιουνίου και 20 Ιουλίου που είναι η ημερομηνία εκπλήρωσης υποχρεώσεών μας προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τότε

το κλίμα στη διαπραγμάτευση θα γίνει δυσκολότερο.

Πάντως, σε κάθε περίπτωση εκτιμάται ότι και στην τελευταία περίπτωση οι αναταράξεις θα είναι ελεγχόμενες. Σε περίπτωση εξόδου της Ελλάδας από την Ε.Ε. η Βρετανία θα απελευθερωθούν και οι αρχές της Fed για να επανεκκινήσουν, έστω και διστακτικά, τον κύκλο αύξησης των επιτοκίων.

Μέχρι τώρα ένας σοβαρότατος λόγος που αυτή η διαδικασία βρίσκεται “σε στάση”, πέραν των σχετικά αντιφατικών μηνυμάτων της οικονομίας των ΗΠΑ, είναι οι φόβοι για τις συνέπειες στη ρευστότητα που μπορεί να έχει ένα Brexit.

Αυξήσεις επιτοκίων δεν είναι καλό νέο για την Ελλάδα, λόγω του υπέρογκου χρέους. Τέλος, σε περίπτωση Brexit, οι επιπτώσεις στο εμπόριο της Ελλάδας με τη Μ. Βρετανία δεν θα είναι ιδιαίτερα σοβαρές».

ΙΣΤΟΡΙΑ

[Διπλωματία] Οι σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την Ευρώπη χαρακτηρίζονται από μία διαχρονική αμφιθυμία

Η Μάγνη άλλοτε ενώνει και άλλοτε χωρίζει

Του Δημήτρη Χατζηδημητρίου
dhatz@naftemporiki.gr

Αρχές της δεκαετίας του '80, λίγα μόλις χρόνια μετά την ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου στις τότε Ευρωπαϊκές Οικονομικές Κοινότητες (ΕΟΚ), η πλέον συντηθισμένη απάντηση έγινε και ανέκδοτο-στην ερώτηση «πώς είναι οι σχέσεις ΕΟΚ-Βρετανίας», ήταν η αναφορά στο δελτίο καιρού του BBC!

Εν αγνοία του ο ευρηματικός συντάκτης του μετεωρολογικού δελτίου, εκφωνώντας την είδηση, «από το πρωί βαθιά ομίχλη επικρατεί στο στενό και η ήπειρος έχει αποκοπεί από το νησί μας», προσέφερε κάτι πολύ περισσότερο από μια γλαφυρή περιγραφή των κακών καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν στη Μάγνη. Αποτύπωνε την πραγματικότητα στις σχέσεις της Βρετανίας με την Ευρώπη, όπως αυτές ιστορικά διαμορφώθηκαν υπό την αναπόφευκτη επιρροή της γεωγραφίας.

Στο δυτικό άκρο της Ευρώπης, ένα μεγάλο νησί, αποκομμένο από τον χερσαίο κορμό της ηπείρου, το Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.) δημιούργησε και διατηρεί μια παράδοση αμφιθυμίας στις σχέσεις του με την υπόλοιπη ευρωπαϊκή οικογένεια. Κι αν υπάρχει κάποια σταθερά σε αυτή τη σχέση, αυτή είναι η φροντίδα του Λονδίνου να λειτουργεί ως παράγοντας εξισορρόπησης στις ευρωπαϊκές εξελίξεις, διατηρώντας -στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής- την πολυτέλεια της ανάμειξης μόνον όταν οι συνθήκες το επέβαλαν.

Έχοντας δημιουργήσει τη μεγαλύτερη αυτοκρατορία που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα -πάνω από το 1/5 του πλανήτη υπήρξε βρετανική κτίση- συσσωρεύοντας αμύθητο πλούτο, η πρώτη βιομηχανική δύναμη και η πλουσιότερη χώρα στην Ευρώπη από τα μέσα του 18ου αιώνα κι ως το τέλος του 19ου, το Η.Β. απέφυγε συστηματικά τον πειρασμό να επιχειρήσει να ηγεμονεύσει στην Ευρώπη, όπως αποπειράθηκε η Γαλλία, μετά την Επανάσταση του 1789 με τους ναπολεόντειους πολέμους, και η Γερμανία μετά την ενοποίησή της, το 1870, σε δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

Ήδη, από το μακρινό 1743, ο λόρδος Bolingbroke είχε περιγράψει με σαφήνεια το βρετανικό στρατηγικό δόγμα: «Θα πρέπει

Ουίνστον Τσόρτσιλ

Σε ομιλία του, στις 19/9/46, στο πανεπιστήμιο της Ζυρίχης, πρότεινε τη δημιουργία των Η.Π. της Ευρώπης, «με πρώτο βήμα τον σχηματισμό Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο θα χειρίζεται τις υποθέσεις κοινού, πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».

Έντουαρντ Χιθ

Το 1975 ο βρετανικός λαός, με 67% και συμμετοχή 65%, επικύρωσε την προσχώρηση στην Κοινότητα, σε ένα δημοψήφισμα που προκάλεσε η κυβέρνηση των Εργατικών, υπό τον πλέον φιλοευρωπαϊό Βρετανό, συντηρητικό πρωθυπουργό Έντουαρντ Χιθ.

Μάργκαρετ Θάτσερ

Η Μάργκαρετ Θάτσερ, γνωστή και ως η «σιδηρά κυρία» της Βρετανίας έκανε τη ζωή δύσκολη στους εταίρους της, υπογραμμίζοντας με ένα αυστηρό «I want my money back» (Θέλω πίσω τα χρήματά μου) τις οικονομικές διεκδικήσεις της.

να έχουμε ελάχιστες εμπλοκές στην ήπειρο και ουδέποτε να εμπλακούμε στη διεξαγωγή χερσαίου πολέμου, εκτός αν θεωρούμε ότι μόνο το βάρος της Βρετανίας μπορεί να εμποδίσει τη σημαντική ανατροπή της ισορροπίας».

Το δόγμα αυτό ανανεώθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, όταν ο σερ Eyre Crowe, το 1907, διαπίστωνε: «Έχει γίνει σχεδόν ιστορική ταυτολογία να θεωρείται η κοσμική πολιτική της Αγγλίας με τη διατήρηση αυτής της ευρωπαϊκής ισορροπίας, με το να ρίχνει το βάρος της στην πλευρά που αντιτίθεται στην πολιτική δικτατορία του ισχυρότερου κράτους».

Παρεμβαίνοντας στρατιωτικά στην Ευρώπη, όποτε χρειάστηκε για να αποτραπεί είτε η γαλλική, είτε η γερμανική επικυριαρχία, το Η.Β. προτίμησε να μεταβιβάζει το βάρος της διατήρησης των ισορροπιών σε άλλους, δρώντας δι' αντιπροσώπων-εξ ου και το υποτιμητικό «δόλια Αλβιών»-είτε να αδιαφορεί εντελώς για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις και διενέξεις, όπως έπραξε σχεδόν για έναν αιώνα από το 1816 ως το 1904, επιλέγοντας την πολιτική της «ένδοξης απομόνωσης-Splendid Isolation».

Το τέλος του Β' Π.Π. φάνηκε να σηματοδοτεί το τέλος της ενουνεϊδής αποχής της Βρετανίας από τις ευρωπαϊκές υποθέσεις,

καθώς αποδυναμωμένη από τη σκληρότητα της σύγκρουσης με τη ναζιστική Γερμανία και αντιμέτωπη, στη συνέχεια, με ένα εκτεταμένο κύμα χειραφέτησης από τον αποικιακό ζυγό στις κτήσεις της, βρέθηκε στην ανάγκη να αναζητήσει σταθερές συμμαχίες σε έναν κόσμο ραγδαίων αλλαγών.

Η «ειδική σχέση» με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής πρόσφερε ένα πλεονέκτημα στα διλήμματα ασφαλείας, αλλά δεν απάλλασε το Η.Β. από τις υποχρεώσεις του -στον βαθμό που το Λονδίνο θα επιθυμούσε- από τη διαφαινόμενη αντιπαράθεση με την ΕΣΣΔ και τον «Ψυχρό Πόλεμο», που για σχεδόν μισόν αιώνα έδωσε τον τόνο στις σχέσεις μεταξύ των νικητών του Β' Π.Π. Πολέμου.

> Συμβολή στη διεύρυνση

Παρά την αμφιθυμία της βρετανικής στάσης, κανείς δεν μπορεί να παραγνωρίσει ότι το Η.Β. «πρωτοστάτισε στη διεύρυνση της Ε.Ε., είναι βασική φωνή στις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης και έχει λειτουργήσει ως αντίβαρο στον ρόλο που διαδραματίζουν η Γερμανία και η Γαλλία στην Ε.Ε., στάση που έχει εκμηθεθεί από μικρότερα κράτη-μέλη».

Η «μυθολογία» της συγκροτημένης απάντησης στα υπαρκτά ερωτήματα των ευρωπαϊκών κρατών, την επαύριο της ήττας της Γερμανίας, θέλει τον «πατέρα της νίκης», τον Ουίστον Τσόρτσιλ, να υποδεικνύει ως επιλογή τη συγκρότηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης!

Ο πολυπείρος πολιτικός περιέγραψε το όριο της βρετανικής συμμετοχής στις ευρωπαϊκές υποθέσεις, το οποίο κατέστησε σαφές ο διάδοχός του στην πρωθυπουργία και την ηγεσία του Συντηρητικού Κόμματος, Άντονι Ίντεν, διακηρύσσοντας: «Οι Βρετανοί έχουν συγγενείς στην Αυστραλία, στον Καναδά, στη Νέα Ζηλανδία, στη Νότια Αφρική κ.α. Στην Ευρώπη έχουν θαμμένους τους συγγενείς τους, που πέθαναν σε δύο παγκόσμιους πολέμους».

Με άλλα λόγια, το Λονδίνο διαμήνυε, όπως το είχαν κάνει και οι δύο επιφανείς πολιτικοί, πως «είναι με την Ευρώπη, αλλά όχι μέρος της. Η Βρετανία συνδέεται μαζί της, αλλά δεν δεσμεύεται».

Ωστόσο, η Ιστορία -από την ειρωνεία της οποίας κανείς δεν ξεφεύγει- ήθελε να είναι το Συντηρητικό Κόμμα, υποκύπτοντας στις αδήριτες ανάγκες της οικονομίας, αυτό που θα επιδίωκε διακαώς την προσχώρηση στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, παρά τις οργίλες κι έντονες αντιδράσεις του στρατηγού-προέδρου

της Γαλλίας Σαρλ ντε Γκολ, ο οποίος με το veto του, το 1961 και το 1967, δεν έστερξε να γίνει η Βρετανία το 7ο μέλος της ΕΟΚ.

Αλλά, όπως συμβαίνει σχεδόν πάντα, τη λύση έδωσε η ίδια η ζωή και το 1973, με τον θάνατο του στρατηγού-ο οποίος αντιλαμβανόταν το Η.Β. σε ρόλο «Δούρειου Ίππου» των ΗΠΑ εντός της Ευρώπης- ο διάδοχός του Ζορζ Πομπιντού αποδέχτηκε την αίτηση του πλέον φιλοευρωπαϊού Βρετανού, συντηρητικού πρωθυπουργού, του Έντουαρντ Χιθ, για την ένταξη του νησιού στην ΕΟΚ και το 1975 επικυρώθηκε με δημοψήφισμα η προσχώρηση στην Κοινότητα.

Ωστόσο, αυτό το κύμα φιλοευρωπαϊσμού δεν κράτησε πολύ, καθώς η Βρετανία υπό την ηγεσία της Μάργκαρετ Θάτσερ πέρασε στη σφαίρα του ευρωσκεπτικισμού, «απορρίπτοντας κάθε πολιτική διάσταση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος...».

Οι αντιπαράθεσες της με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζακ Ντελόρ και οι συγκρούσεις της με την επίτροπο Βάσω Παπανδρέου, για την εφαρμογή της «κοινωνικής χάρτας», τροφοδοτούσαν σε σχεδόν καθημερινή βάση τις εφημερίδες, ενισχύοντας ένα λανθάνον κλίμα ευρωσκεπτικισμού στη Βρετανία και «αντιβρετανισμού» στην ηπειρωτική Ευρώπη.

Σταθερά αντίθετο, υπό όποια κυβέρνηση, σε ό,τι προωθούσε πολιτικές στενότερης ενοποίησης της ΕΟΚ -και στη συνέχεια της Ε.Ε.- το Ηνωμένο Βασίλειο διαφώνηζε την «ειδική σχέση» με τις ΗΠΑ και βρέθηκε, εξ αυτού του λόγου, πολλές φορές, απομονωμένο από τους υπόλοιπους εταίρους.

Ως «απόρθητος εταίρος» το Η.Β. δεν συμμετέχει στην Ευρωζώνη, δεν έχει υπογράψει τη Συμφωνία Σένγκεν, έχει επιτύχει μια σειρά εξαιρέσεων από το κοινοτικό κεκτημένο, αν και δεν αρνήθηκε ποτέ-κι αυτό συνιστά παράδοξο- να επικυρώσει όλες τις συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως του Μάαστριχτ (1993), του Άμστερνταμ (1999), της Νίκαιας (2003) και της Λισαβόνας (2009), ενώ αποδέχθηκε τη Συνταγματική Συνθήκη, χαμογελώντας χαϊρέκακα με την απόρριψή της από τη Γαλλία και την Ολλανδία, δύο από τα έξι ιδρυτικά κράτη της ΕΟΚ.

[SID:10245887]

Σε έναν μήνα οι απαντήσεις

▼ Είναι αλήθεια ότι ο συνδυασμός της οικονομικής με τη μεταναστευτική κρίση ενίσχυσε τις ευρωσκεπτικιστικές-κεντρούφυγες τάσεις στο Η.Β. και τροφοδοτούσε το φανταστικό όσων, με εθνικιστική ζέση, επικαλούνται τις ένδοξες ημέρες της πάλης ποτέ αυτοκρατορίας, «στην οποία ο ήλιος δεν έδυε ποτέ». Αλλά, μια Βρετανία εκτός Ε.Ε. θα οδηγούσε σε μια δραματική απομείωση του λόγου και του ρόλου της στις διεθνείς υποθέσεις, «οι ΗΠΑ θα ενδιαιούσαν πολύ λιγότερο για τη Βρετανία, αν αυτή αφήσει την Ε.Ε.», πράγμα που κατέστησε σαφές και ο Μπαράκ Ομπάμα, επισκεπτόμενος τον Απρίλιο το Λονδίνο.

Μια αποχώρηση του Η.Β. από την Ε.Ε. θα προκαλούσε μείζονα ζητήματα ασφαλείας για το σύνολο της Ευρώπης, θα έβαζε σε πειρασμό τη Μόσχα να ενισχύσει τις φυγόκεντρες, διαλυτικές τάσεις στο εσωτερικό της Ε.Ε. και θα πρόσφερε τη δικαιολογία που χρειάζεται το Βερολίνο για να ξεδιπλώσει τις ηγεμονικές βλέψεις του. Σε μια χώρα, στην οποία η παράδοση βιώνεται ως καθημερινότητα και μετασχηματίζεται σε οδηγό ζωής, η επίκληση της εθνικής κυριαρχίας ασκεί μεγάλη σαγήνη σε εκτεταμένα στρώματα του πληθυσμού. Στάση από την οποία δεν φαίνεται να μένει ανεπηρέαστη και η βρετανική ελίτ, που εμφανίζεται βαθιά δικασμένη. Αυτό που ξεκίνησε ως άσκηση δημοκρατίας, αλλά στην ουσία δεν ήταν παρά μια κίνηση «φυγής προς τα εμπρός» του πρωθυπουργού Κάμερον για να αποσοβήσει τη διάσπαση του κόμματός του, κινδυνεύει να μετατραπεί σε παράγοντα διάλυσης του Η.Β. και να πυροδοτήσει ανάλογες διεργασίες και στην Ε.Ε. Σε έναν μήνα, ο βρετανικός λαός θα δώσει σε όλους τις απαντήσεις που τώρα αναζητούν.